

За наукові КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордена Трудового Червоного Прапора
державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 30 (875).

5 грудня 1966 р.

Ціна 2 коп.

НАША КОНСТИТУЦІЯ

П'ЯТОГО грудня — День Конституції СРСР. За хорошою традицією народи Радянського Союзу відзначають День Конституції, як знаменну дату в розвитку нашого суспільства, як велике свято соціалістичної демократії. Радянські люди горді своїм демократичним ладом життя, що демонструє перед усім світом незаперечні переваги соціалізму, його невичерпну життєву силу.

В Основному Законі Країни Рад відображені принципи суспільного і державного устрою, в ньому проголошені і гарантовані політичні і соціальні права громадян. Втілюючи віковичну мрію людства про справедливе суспільство, суспільство без експлуатації і гноблення, Радянська Конституція проголосила народ єдиним господарем країни.

СИСТЕМА народовладдя в нашій країні включає глибоко демократичні органи влади — Ради депутатів трудящих і масові громадські організації, очолювані Комуністичною партією. Згідно Конституції СРСР, Комуністична партія — керівне ядро всіх державних і громадських організацій. В своїй діяльності, як це знову підкреслив ХХІІІ з'їзд КПРС, партія не підміняє ні державні органи, ні громадські організації. КПРС — політичний керівник і керівник радянського народу.

В соціалістичному суспільстві інтереси народу і держави збігаються. Народовладдя радянської державної системи найкраще втілено у Радах депутатів трудящих. В них — повновладдя трудящих, вони забезпечують представництво всіх класів і соціальних груп, всіх націй і народностей нашої країни.

Кількість депутатів Рад зростає рік у рік, школу управління державою проходять нові мільйони трудівників. Лише в місцеві Ради Української РСР у березні 1965 року було обрано 419 604 депутати, на 27,5 тисячі більше, ніж під час виборів у 1961 році. З них майже половину обрано вперше.

ДЕРЖАВІ робітників і селян органічно властиві широкі політичні і соціальні права і свободи громадян. Радянська Конституція надає і гарантує їх кожному громадя-

нинові.

Політична свобода громадян складається з численних видів прав і свобод. Це і свобода слова, преси, мітингів і зборів, і вільні вибори у всі представницькі органи державної влади (загальне, рівне і пряме виборче право при таємному голосуванні), і право об'єднуватися у громадські організації та товариства, і свобода совісті. Радянські політичні свободи — складова частина ідеалу комунізму.

Соціальні права людини — складова частина демократії. Соціалізм вперше в історії їх забезпечує і гарантує.

Право на працю — одне з найбільших завоювань соціалізму. Воно відіграє визна-

чальну роль у житті людей. Для соціалізму характерна загальність праці: кожний член суспільства повинен працювати і має право на працю з оплатою за кількістю і якістю її. Наприкінці 1965 року у нас в країні було 77 мільйонів робітників і службовців. Передбачено, що робітників і службовців у народному господарстві через п'ять років буде 91—92 мільйони чоловік, відповідно до росту суспільного виробництва. Це означає, що громадянин соціалістичного суспільства не зазнає загрози безробіття.

Право на відпочинок забезпечується нормованим робочим днем, щорічними відпустками із збереженням заробітної плати, широкою мережею будинків відпочинку, санаторі-

XXI ЗВІТНО-ВИБОРНА ПРОФСПІЛКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ

В ОСЬМОГО грудня у великому актовому залі університету розпочне свою роботу XXI звітно-виборна профспілкова конференція ОДУ.

Делегати конференції заслухають і обговорять звітну доповідь голови профкому університету доцента І. Середи, доповідь голови ревізійної комісії тов. І. Крючатова.

Потім делегати конференції оберуть новий склад профкому, ревізійну комісію і представників університету на обласну профспілкову конференцію.

Буде обрано також склад товариського суду університету.

НА ВЧЕНІЙ РАДІ ОДУ

З ДНЯ виходу Постанови ЦК КПРС та Ради Міністрів СРСР «Про заходи по поліпшенню підготовки спеціалістів і удосконаленню керівництва вищою і середньою спеціальною освітою в країні» пройшло чотири місяці.

Накреслити конкретні заходи в світлі Постанови, узагальнити їх в конкретному плані, найкраще перетворити їх у життя — ось ті стержневі питання, яким було присвячене поширене засідання вченої ради університету.

З доповіддю з цього питання виступив ректор університету професор О. І. Юрженко.

— Якість — це основне, що ми мусимо вирішити. Якість у всьому — в підготовці молодих спеціалістів, в підготовці наукових та викладацьких кадрів, в лекціях, в обладнанні та устаткуванні лабораторій, кафедр, аудиторій, — говорить О. І. Юрженко. — Ми не можемо миритися з фактами, коли на окремих кафедрах читання лекційного курсу доручається асистентам, або ж керівництво курсовими роботами — лаборантам.

Далі професор О. Юрженко говорив про факти зривів лекцій на окремих факультетах деякими викладачами кафедри філософії та механіко-математичного факультету. Він звернув увагу вченої ради також на те, що якість учбового процесу залежить не тільки від викладачів та професорів, але й від студентів.

Навчання — це праця. Студенти одержують за це державну стипендію і вони мусять відповідати за її результати, говорить доповідач. Треба більше завантажувати студентів контрольними ро-

ботами, колоквіумами, практичними заняттями. Їх треба навчати не тільки спеціальності, але й виховувати з них пропагандистів, агітаторів.

В своїх виступах члени ради доповнили доповідь, а також висунули ряд пропозицій.

Професор А. Уйомов, зокрема, говорив про те, що викладачі кафедри філософії та фізичного факультету повинні відвідувати лекції один одного. Це сприятиме підвищенню якості лекцій з окремих тем курсів. Він розповів також про деякі нові методи роботи кафедри філософії щодо поліпшення якості учбового процесу та підвищення знань у студентів.

Професор Р. Файтельберг пропонував запрошувати на пленарні засідання студентських конференцій професорів з інших міст та республік.

Велику увагу приділив у своєму виступі професор Д. Елькін питанню виховання молоді та якості лекційного матеріалу. Він зупинився також на питанні наукової організації праці.

В обговоренні цієї доповіді взяли участь також професори І. Яцько, В. Цесевич, І. Пахомов, доцент О. Лобунець та секретар парткому ОДУ Л. Калустьян.

На засіданні вченої ради обговорювалась також доповідь проректора по науковій роботі професора В. О. Федосеева про виконання наукових досліджень в університеті в 1966 році на замовлення народного господарства. І по даній доповіді рада прийняла відповідне рішення.

Б. НИЖЕГОРОДОВ.

ів, туристських баз, клубів тощо.

Право на матеріальне забезпечення в старості засноване на принципах соціалізму, демократії і гуманізму. Воно забезпечується за рахунок суспільства. А право на безплатне медичне обслуговування — це прояв принципів загальної рівності і соціальної справедливості.

Право на освіту ґрунтується на основному змісті соціалістичної демократії. В. І. Ленін відзначав, що неписьменна людина стоїть поза політикою. В нашій країні відбулась справжня культурна революція. Нині понад 71 мільйон чоловік, в тому числі на Україні 13,8 мільйона чоловік, безплатно навчаються в школах, вузах та інших учбових закладах.

Всі ці соціальні права радянських громадян так добре забезпечені і гарантова-

ні, що ми вже навіть звикли не замислюватися над ними, як не думає людина про повітря, яким дихає. Однак без таких прав будь-які розмови про демократію, про свободу стають балаканиною, якою ідеологи буржуазії одурманюють трудящих капіталістичних країн.

Наша соціалістична демократія сильна свідомістю мас, вона нерозривно пов'язана з високою організованістю і дисципліною. Соціалістичне суспільство вимагає від кожного трудівника дотримувати законів, дисципліни праці, поважати правила соціалістичного співжиття, берегти і зміцнювати загальнонародну власність.

Керуючи державою, почувачи себе господарями країни, радянські люди натхненною творчою працею прокладають шлях у світле комуністичне майбутнє.

НАШЕ СВІТЛЕ ЖИТТЯ

П РАВО на освіту! Ним широко користуються радянські люди. Наша Конституція відкрила молоді СРСР широку дорогу до знань, в науку.

Ось про це й розповідається в студентських листах, які приносять в ці дні редакційна пошта. Частина з них і публікується сьогодні.

Прочитай їх, товаришу! Співстав з повідомленнями з газет та журналів про життя студентське в країнах капіталу, теж надрукованих на цій сторінці.

ВЕЛИКЕ ПІКЛУВАННЯ

В НАШІЙ країні забезпечено право на вибір будь-якої професії, на працю і навчання, чого нема в жодній капіталістичній державі. Нема в капіталістичних країнах стільки вузів та середніх учбових закладів, як в СРСР.

Більшість нашої молоді вчиться. Багато у нас студентів, і не просто студентів, а тих, хто працює на підприємствах і в установах країни.

Я працюю і вчуся. Не приховаю, іноді буває важкувато, але

мої старші товариші по роботі завжди йдуть назустріч. Я користуюся пільгами для студентів, скоро мені буде надано 4-місячну відпустку для написання дипломної роботи.

Велике піклування проявляє наша країна про студентство. І на це піклування треба відповісти старанним навчанням, щоб стати висококваліфікованим спеціалістом.

А. ГОРБАТА.

ВИПРАВДАТИ СПОДІВАННЯ

ЖИТТЯ радянської людини — це завжди пошук нового, і від самої людини залежить, щоб він увінчався успіхом. В різні періоди життя цей пошук набирає різноманітних відтінків. Але мені здається, що студентські роки — найцікавіші, хвилюючі.

Бути студентом цікаво, почесно і відповідально. Цікаво тому, що кожна прослухана лекція — це «поїздка в невідоме», це відкриття нового, це участь в тому пошуку, без якого життя стає тьманим.

А як цікаво жити в дружньому колективі товаришів, завзятих, допитливих, кмітливих, товаришів, які допоможуть тобі у важку хвилину, поділять з тобою посмішку радості.

Думка про те, що кожен день, проведений в стінах університету, збагачує тебе як майбутнього спеціаліста, допомагає йти до обраної мети, не лише приносить задоволення, але й покладає велику відповідальність.

Адже треба виправдати ті сподівання, що покладаються на тебе народом, країною, треба стати спеціалістом, заслужити повагу співгромадян.

І. БРОДИНСЬКА,
студентка філологічного факультету.

РЯДКИ З ЛИСТІВ

НАША Конституція дає можливість кожному радянському громадянину обрати собі професію за покликанням. Мені вона дала можливість працювати і безкоштовно навчатися у вищому учбовому закладі.

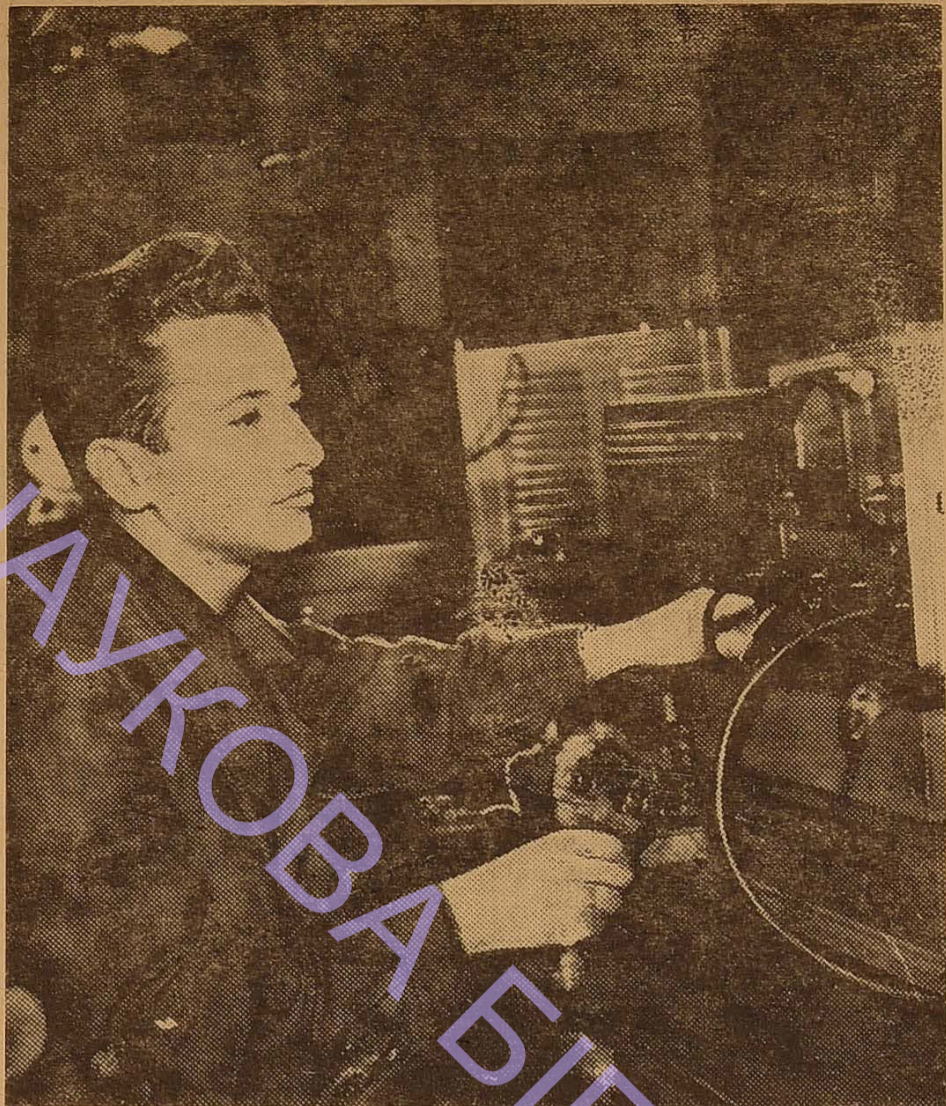
Л. МОРОЗОВА,
студентка другого курсу ОДУ.

РАДЯНСЬКА держава зацікавлена, щоб її громадяни були освіченими, культурними, щоб вони могли далі розвивати культуру, науку, техніку.

В доступності одержання вищої освіти в СРСР я впевнилася на власному досвіді. Я працюю і навчаюсь. Справа це нелегка, але вчиться, щодня пізнавати нове дуже радісно.

Р. ГІЛЬФАНОВА.

НА ЗНІМКУ: студенти факультету іноземних мов на заняттях з англійської мови. Веде заняття старший викладач Л. КОРОБКОВ.

В нашій країні дорога у велику науку відкрита для кожного. І починається вона часто ще з студентської лави.

НА ЗНІМКУ: студент фізичного факультету В. НОВИЦЬКИЙ в лабораторії за дослідницькою роботою.

МРІЯ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ

З ДИТЯЧИХ років я дуже любила літературу, мріяла стати філологом. Моя мрія здійснюється: я закінчую філологічний факультет нашого університету.

Вступала на денне навчання, але, на жаль, не пройшла по конкурсу. Бажання вчитись не згасало. Вирішила поєднувати роботу і навчання, як це робить багато юнаків і дівчат нашої країни.

В нашій країні виявляється величезна турбота про освіту молоді. Нам, студентам-вечірникам, надані всі можливості для того, щоб ми могли стати висококваліфікованими спеціалістами.

Н. БОЖЕНОВА.

РЯДКИ З ЛИСТІВ

ПРОЙШЛО п'ять студентських років. Вони були прожиті інтересно, були наповнені працею і навчанням.

Скоро захист диплома. І коли я думаю про це, то знову і знову в думках схвально відгукуюсь про наші закони, які відкривають кожній радянській людині можливість одержати вищу освіту.

Н. ТОКАР.

П РАЦЮВАТИ і навчатися не легко. Мало часу для підготовки, не завжди вдається відвідувати заняття. Але мені, як і іншим студентам, надається ще один вихідний день на тиждень і можливість користуватися додатковою відпусткою.

Викладачі університету намагаються так будувати лекції і практичні заняття, щоб нам було легше самостійно оволодівати знаннями.

С. ГЕЛІНА.

„А МИ СИДИМО В КОНЮШНІ“...

ПРО СТУДЕНТІВ В КРАЇНАХ КАПІТАЛУ

М И за власним досвідом знаємо, як стоять справи з вищою освітою в нашій країні. А ось як живуть і навчаються студенти там, на Заході, в країнах, де господарюють пани мільйонери, пани товстосуми?

На ці питання нам дає відповідь світова преса. Даваймо зробимо маленьку екскурсію по сторінках газет і журналів, прослідкуємо за їх повідомленнями.

«Кожного року сто тисяч здібних випускників середніх шкіл не можуть вступити в коледж, тому що в них немає на це коштів».

З промови президента США Джонсона в Мічиганському університеті.

«Мені декілька років довелося навчатися в США. Це найстрашніші роки в моєму житті. Я не міг найняти номер в готелі, постригтися в перукарні. Коли я одного разу зайшов до ресторану, що призначався для білих, мені просто чудом вдалося уникнути розправи».

Одного разу в бібліотеці я сидів поруч з білою студенткою. Ми розговорились, познайомились, і що ж? Її за це виключили з університету. І це в «найдемократичнішій країні!».

З листа кенійського студента Ндір Ураді, опублікованого в газеті «Іст Афікен Стендарт».

«В США 5 мільйонів неграмотних, з них 1,2 мільйона молоді віком від 14 до 24 років».

З статистичних матеріалів. «В аристократичному Принстонському університеті за одне тільки право навчатися потрібно щорічно вносити три тисячі доларів».

Журнал «Ровесник». «За останні десять років вартість навчання в США зросла більше, ніж в два рази і повинна зрости ще на 100 процентів в найближчі роки».

Газета «Нью-Йорк пост». «Людина літає в космосі, а ми сидимо в конюшні!».

Плакат, конфіскований стражами порядку після розгону чергової студентської демонстрації в західнонімецькому місті Ольденбурзі.

«Ольденбурзьке вище технічне училище перебуває в такому стані, що навіть писати про це важко. В тісних кімнатах приміщення, якому вже 115 років, стіни обросли брудом, підлога проломлена... Незграбні залізні плити буквально «прожарюють» тих, хто примостився поближе до них, а ті, хто сидить біля вікон, дрижать від холоду... В деяких приміщеннях крізь дах видно небо».

Газета «Ді вельт» (ФРН).

«В багатьох вищих учбових закладах йде справжня торгівля постійними місцями в аудиторіях і лабораторіях — наприклад, на медичному факультеті Гамбурзького університету ціни зросли до 200 марок за місце».

Газета «Ліберале штудентен цейтунг» (ФРН).

«Студентові Оксфордського університету Тіму Болеру не пощастило. Одного разу в університетській бібліотеці він наткнувся на постанову ректора, згідно якої кожний студент, що прийшов складати іспити, одержує у вигляді авансу півлітри пива. За декілька днів до іспитів Тім надіслав до свого ректорату відповідне замовлення. В день іспитів Тім одержав своє пиво і одночасно був оштрафований на п'ять фунтів стерлінгів, бо з'явився на іспити без традиційного меча, як того вимагала ще старіша постанова».

З журналу «Хоббі» (ФРН).

«Вулиці Мехіко заповнили демонстранти. До них приєдналися сотні студентів столиці, які протестували проти збільшення проїздного тарифу на міському транспорті. Опівдні 5 серпня, коли на площі Республіки зібралось декілька со-

тень чоловік, в розпал мітингу з найближчої поліцейської дільниці вискочили «горили» («Горили» — так охрестив народ Латинської Америки таємних агентів поліції). Стріляючи з пістолетів, вони накинулись на демонстрантів. Студенти закидали агентів камінням і примусили їх відступити. І все-таки «горили» при підтримці поліції арештували декілька десятків студентів».

З газети «Палабра» (Мексика).

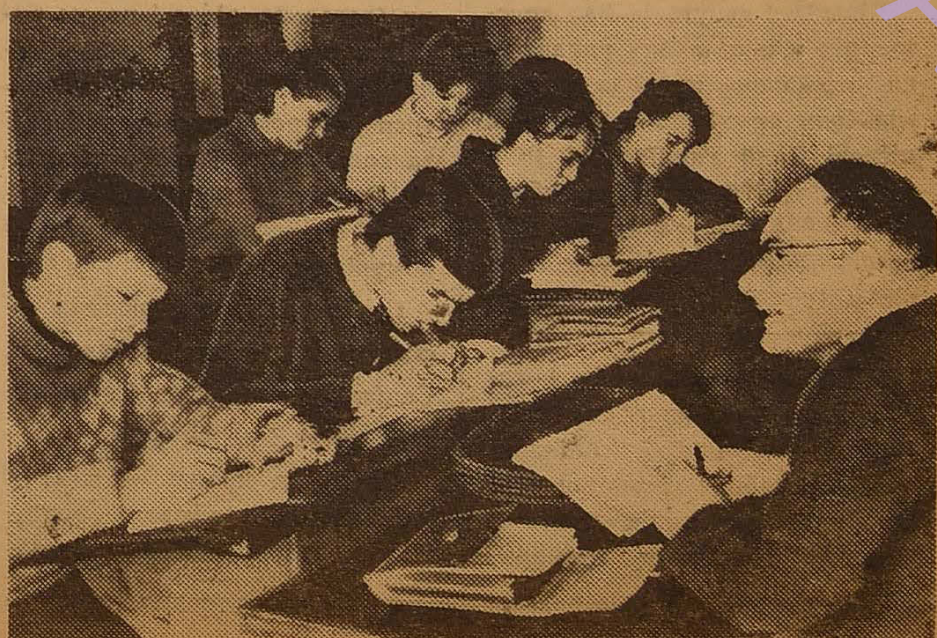
«Нещодавно мешканці Амстердама були свідками незвичайного видовища: в самому центрі міста група студентів зазірнула у велику бочку і, незважаючи на умовляння і погрози поліції, довгий час не хотіла звіти виходити. Що це, екстравагантна вихватка? Ні. Просто голандські студенти таким своєрідним способом намагалися привернути увагу громадськості до своїх потреб».

Багато з них живуть у жалких умовах. А шість тисяч студентів і зовсім не мають даху над головою».

Газета «Цюріх ілюстрірте» (Швейцарія).

«Лише 7 процентів студентів Австрії приходять в інститути з сімей робітників, 3 проценти — з селянських і 19 процентів дрібних і середніх службовців».

Журнал «Ровесник».

В ДЕННІЙ ШКОЛІ

ОСОБЛИВІСТЬ педагогічної практики тих студентів-вечірників шостого курсу географічного факультету, до яких я була прикріплена, полягала в тому, що вона проходила не у вечірній школі, як бувало раніше, а в денній школі № 105 м. Одеси. І стажувались студенти-вечірники разом зі студентами стаціонару.

Така організація практики, як показало життя, має свої переваги. І ось чому.

По-перше, за короткий період студенти-вечірники відвідали чимало уроків, навчилися розбирати їх і вчилися, таким чином, на хороших прикладах.

По-друге, студенти-вечірники вчилися працювати з дітьми шкільного віку, що має чимале значення для їх майбутньої професії учителя.

По-третє, в денній школі студентам-вечірникам легше набути навиків виховної роботи з дітьми.

як і роботи з батьками.

Всі ці переваги були широко використані нашими практикантами.

До уроків студенти готувались дуже старанно: вони глибоко знали фактичний матеріал, добре орієнтувались по карті.

Був такий випадок. Повинна була проводити заняття практикантка Петковська. Перед самим по-

намічено — розповісти про ріки Західної Європи, але й про ріки Східної Європи. Студентка Петковська без спеціальної підготовки дуже успішно справилась і з цим.

Слід сказати, що всі практикан-

тодиста Юлії Олександрівни Амброз.

Активну участь брали студенти-практиканти у виховній роботі. Всі вони були присутніми на перших в цьому навчальному році зборах батьків. За дорученням класного керівника студентки тт. Усата, Лукашова і Петковська відвідали дома деяких батьків і бесідували з ними і учнями, а студентка Тимченко додатково працювала з відстаючими.

Проводили практиканти і бесіди в класах на різні теми. Очолювали вони і групи учнів, що збирали металолом, упорядковували наочність.

Взагалі, педагогічна практика студентів-вечірників в денній школі принесла велику користь, чимало сприяла в набутті навичок, які необхідні педагогу.

О. ГАРМІЗЕ.

ПІДГОТОВКА ДО СЕМІНАРІВ

З ІСТОРІЇ КПРС

СЕМІНАРСЬКІ заняття покликані допомогти студентам у засвоєнні найважливіших вузлових питань курсу історії партії, у вивченні творів В. І. Леніна, рішень з'їздів, конференцій, пленумів партії. Природно, що знання історичної обстановки, яка передувала появі на світ праць В. І. Леніна чи постанов партії, дуже важливо для студентів, бо це, в значній мірі, допомагає їм в роботі по засвоєнню першоджерел.

Підготовка до семінарів складається як би з трьох етапів:

а) уважного слухання і конспектування лекції; б) самостійної роботи над першоджерелами, складання конспектів і в) складання плану виступу з головних питань теми семінару.

Слухати лекцію, конспектувати її треба дуже уважно. Саме на лекції студент одержує знання, що стосуються характеристики історичної обстановки, яка викликала появу того чи іншого ленінського твору чи документа, їх короткий зміст, а також історичне і актуальне значення цих творів і документів.

Самостійна робота над першоджерелами — другий етап підготовки до семінару. Про те, як це робити, розповідається щоразу в спеціальній лекції для студентів перших курсів. Така лекція, як правило, присвячується методичній роботі над книгою.

Треба мати на увазі, що конспектувати матеріал — це не значить механічно переписувати цілі сторінки, розділи, чи, з другого боку, виписувати окремі цитати, висновки тощо. Необхідно, щоб конспект був коротким викладом змісту прочитаного. Для цього може треба буде окремі місця переречити декілька разів. Читати слід до того часу, поки вони не стануть зрозумілими.

Велику допомогу у складанні

конспектів студенти одержують від викладачів під час індивідуальних консультацій.

Корисним є також обмін досвідом конспектування. Він полягає в тому, що студенти зачитують один одному свої записи.

Маючи конспекти обов'язкової літератури і виписки з допоміжної літератури та періодичної преси можна приступати до третього етапу підготовки — до складання плану виступу на семінарі.

В залежності від того, як під-

хитання, поширення «економізму»; «економізм» — різновид міжнародного опортунізму; В. І. Ленін про необхідність боротьби проти «економізму» та міжнародного ревізюнізму. Лозунг «свобода критики» — готючий намагання ревізувати марксизм; в) боротьба марксистсько-ленінської партії проти ревізюнізму, догматизму та сектанства в сучасних умовах.

Кожен з названих підпунктів, на розсуд студента, може бути розширений, скажімо, такими даними: по пункту «а» записати коли, де, якого характеру були виступи робітників, чим закінчувалися і т. ін.

Оскільки студент повинен вміти надбання теоретичних знань пов'язувати з сучасними подіями, визначати значення тем, що вивчаються, для нашого часу, то великою допомогою для цього, як показує досвід, мають реферативні виступи з того чи іншого питання.

Студент повинен за запропонованою викладачем чи обраною самим студентом темою підготувати виступ на 8—10 хвилин. Наприклад, по темі семінару: «Книга В. І. Леніна «Що робити?» та другий з'їзд РСДРП» бажано, щоб студенти підготували такі реферати: «Про значення ідеологічної роботи в сучасних умовах», «Перетворення партії робітничого класу в партію всього радянського народу і її зростаюча роль в період будівництва комунізму».

Для засвоєння студентами курсу історії КПРС і кращої підготовки їх до семінарів кафедра історії КПРС проводить групові, тематичні та індивідуальні консультації. Ці консультації студенти, звичайно, повинні регулярно відвідувати. Користь від цього буде велика.

Доцент З. БЕРЕЗНЯК.

ПОРАДИ ПЕРШОКУРСНИКАМ

готовлений студент, ці плани-тези можуть бути більшими чи меншими.

Припустимо, що мова на першому семінарському занятті піде про книжку В. І. Леніна «Що робити?». План виступу на цьому занятті може бути таким: а) історичні умови появи книги В. І. Леніна «Що робити?»; піднесення робітничого руху в Росії на початку XX століття — перехід робітників від економічної боротьби до боротьби політичної; масові селянські рухи; студентські виступи; б) необхідність створення самостійної політичної партії робітничого класу; важке становище в партії — роздрібленість, ідейні

ІНТЕРЕСНО І ЗМІСТОВНО

ГРУПА студентів хімічного і фізичного факультетів нашого університету проходила педагогічну практику в школі № 50 м. Одеси.

Інтересною і змістовною була практика. Студенти Федорін, Гребенікова, Грінчук, Костецька, Крилова, Самойленко успішно справились з дорученою справою. Вони також ознайомились з постановкою виховної роботи в школі, самі проводили чимало позакласну роботу з учнями.

Педагогічна практика, безсумнівно, благотворно відібрється на підготовці студентів як майбутніх вчителів.

ВИДАТНИЙ ВЧЕНИЙ

НЕЩОДАВНО хімічний факультет нашого університету разом з Всесоюзним хімічним товариством імені Д. І. Менделєєва урочисто відзначив сторіччя від дня народження видатного хіміка-органіка, професора, члена-кореспондента АН СРСР Павла Івановича Петренка-Критченка.

Павло Іванович — один з представників тієї плеяди видатних хіміків, які працювали в нашому університеті з дня його заснування. Його ім'я стоїть поряд з іменами корифеїв хімічної науки М. Д. Зелінського, М. М. Соколова, П. Г. Мелікшвілі, О. А. Веріго, В. В. Морковникова, Л. В. Писаржевського та інших вчених, які в свій час працювали в нашому університеті.

Народився Павло Іванович в 1866 році в м. Херсоні. Закінчивши Херсонську гімназію, він вступив на фізико-математичний факультет Новоросійського (Одеського) університету. Його вчителями були видатні хіміки П. Г. Мелікшвілі та О. А. Веріго.

В 1888 році П. І. Петренко-Критченко закінчує університет. Його як студента, що мав неабиякі здібності, залишають при університеті. Невдовзі він їде за кордон, де працює в хімічних лабораторіях видатних вчених світу.

Після повернення з-за кордону, в 1894 році, Павло Іванович захистив магістерську дисертацію на тему: «Про вплив заміщення на хід деяких реакцій», а через п'ять років захистив докторську дисертацію на тему: «Про тетрагідропіранові сполуки».

Перші кроки в науковій і учбовій роботі Павло Іванович зробив, будучи лаборантом. Потім як доцент, професор він плідно

працює в галузі хімії. В 1932 році вченого обирають членом-кореспондентом АН СРСР.

Протягом багатьох років Павло Іванович плідно працював в різних галузях органічної хімії. Основні роботи його присвячені дослідженню гетероциклічних сполук, вивченню швидкостей кетонних реакцій і швидкості перетворення сполук з відкритим ланцюгом в циклічні похідні. Встановлена ним залежність зменшення швидкості реакції ациклічних карбонільних сполук від довжини ланцюга вуглецевих атомів і ступеню його розгалуження має велике значення для розвитку стереохімії.

Працював П. І. Петренко-Критченко і в галузі вивчення періодичності властивостей органічних сполук. Він є автором ряду праць в цій галузі. Ті факти і залежності, що були встановлені вченим, і в наш час мають велику наукову цінність для теорії органічної хімії.

В роки радянської влади П. І. Петренко-Критченко брав велику участь в громадському житті Одеси. Він був головою хімічної секції, що об'єднувала хіміків міста.

В лабораторії органічної хімії університету часто збирались хіміки міста Одеси і під головуванням П. І. Петренка-Критченка проходили засідання з різних питань.

До відомого вченого всі, хто знав його, ставились з великою повагою. І ця повага назавжди залишиться в пам'яті тих, хто знав Павла Івановича — видатного вченого, чуйну і добру людину.

Доцент З. БОГАТСЬКА.

ПЛЕНУМ КОМІТЕТУ КОМСОМОЛУ ОДУ

НЕДАВНО відбувся другий пленум комітету комсомолу, на який було запрошено комсомольських активістів усіх факультетів і груп.

На пленумі стояло одне питання: «Про обмін комсомольських документів у 1967 році». З доповіддю виступив перший секретар Центрального райкому комсомолу О. Якубовський. Він наголосив на важливості постанови XV з'їзду ЛКСМУ

про обмін комсомольських документів, розповів, як повинен виконуватись цей захід в комсомольській організації нашого вузу.

Про те, що зроблено в підготовці до обміну комсомольських документів розповіли у своїх виступах Г. Кожухова, В. Єнаєв, С. Барда та інші учасники пленуму.

ОБГОВОРЕННЯ ЛЕКЦІЙ

НА ЧЕРГОВОМУ засіданні кафедри історії СРСР були підведені підсумки взаємних відвідувань лекцій і семінарських занять. Великий інтерес викликало обговорення відкритої лекції доцента С. Мельника «Розгром армій Колчака в роки громадянської війни», лекції «Перемога збройного повстання в Петрограді», лекції доцента П. Чухрія «Розвиток історичних знань в Росії в кінці XVIII ст.», а також тези лекції Т. Самборської «Революційна ситуація в Росії в 1859—1861 роках».

Обговорення пройшло під знаком контролю за якістю лекцій і обміну досвідом роботи.

Аспірантка Н. МАРУШЕВСЬКА.

КОРОТКО

НЕЩОДАВНО відбулися збори аспірантів нашого університету. На них професор Д. Елькін зробив доповідь про елементи системи НОТ в роботі аспірантів. Потім професор В. Федосеев розповів про завдання аспірантів в зв'язку з підготовкою до 50-річчя Радянської влади.

Учасників зборів ознайомили також з останніми інструкціями, зв'язаними з навчанням аспірантів.

ПРИ механіко-математичному факультеті нашого університету знову почала діяти школа юних математиків. В ній, в різних групах, навчаються учні 8, 9 і 10 класів, які виявили нахил до математичних наук і успішно виконали відбірні роботи.

ПРОЛЕТАРИАТ і буржуазія — це два основних антагоністичних класи капіталістичного суспільства. Пролетаріат — це клас найманих робітників, позбавлений засобів виробництва і внаслідок цього змушений продавати свою робочу силу власникам засобів виробництва — буржуазії. В капіталістичному суспільстві пролетаріат є єдиним послідовно революційним класом, історичною місією якого є знищення капіталізму й побудова комунізму.

Буржуазія — це клас капіталістів, який володіє основними засобами виробництва, живе й багатіє за рахунок експлуатованої найманої праці пролетаріату.

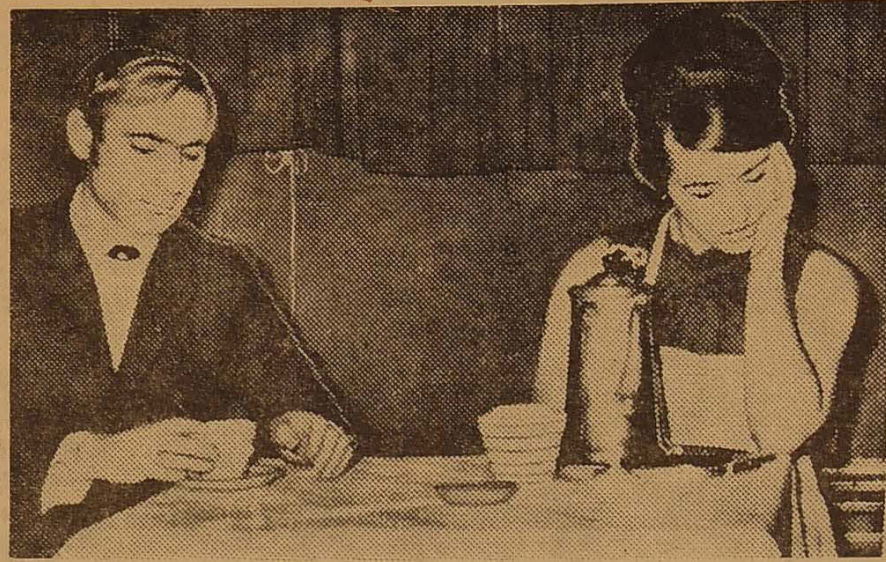
Обидва ці антагоністичні класи зародились і почали розвиватись ще в надрах феодалізму, в епоху розкладу останнього й поступового формування капіталістичного суспільства. З перемогою капіталізму, як нової суспільно-економічної формації, склались, як антагоністичні класи ПРОЛЕТАРИАТ і БУРЖУАЗІЯ. К. Маркс і Ф. Енгельс у «Маніфесті Комуністич-

РУКУ, ФРАНЦУЗЬКИЙ ДРУЖЕ!

ОДНИХ офіціальних візитів державних діячів не досить для міцної дружби народів. Щоб дружити, треба добре знати інтереси і запити народів. Саме з цією метою нещодавно в Будинку вчених відбувся вечір представників громадськості міста, присвячений дням французької культури, що проходять зараз на Україні.

Голова Одеського відділення товариства «СРСР—Франція», ректор консерваторії імені Нежданової В. П. Повзун в своїй доповіді розповів про давні товариські взаємини між французами і українцями.

Відповідальний секретар Одеського відділення українського театрального товариства З. Г. Дьяконова навесні цього

року з групою театральних діячів відвідала Францію. Студентам, робітникам, викладачам, присутнім на вечорі, було розказано тільки незначну частку того, що виступаюча бачила, з чим встигла познайомитись їх група.

Про спілкування французької літератури і літератур народів нашої країни розповіла доцент нашого університету Б. Барська.

Після урочистої частини відбувся концерт. Викладачі і студенти консерваторії виконали кілька творів Дебюссі, Сенсанса, Равеля.

Студенти філологічного факультету нашого університету під керівництвом старшого викладача Н. Свірської давно готувались до вечора. Цим пояснюється неабиякий успіх їх виступу.

Студентка третього курсу Тетяна Бродецька дуже емоційно прочитала вірш поете-

си Андре Баре «Мое дитя».

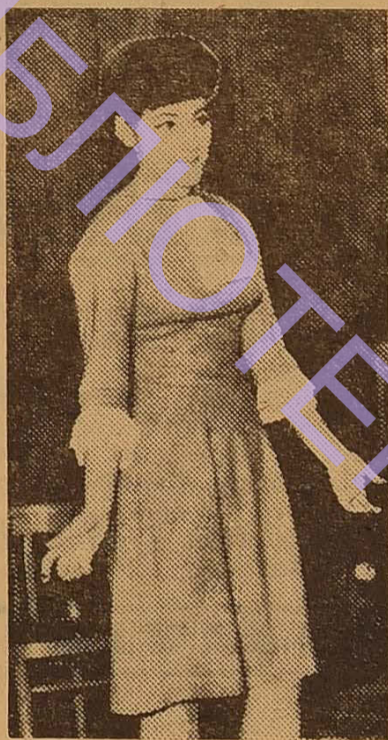
Вірші Роберта Дескоса про тварин викликали в залі похвалу. Їх читала Галина Суханова.

Але чи не найбільше оплесків випало на долю інсценівки вірша Жака Превера «Ранковий сніданок або розрив», виконаної Володимиром Сіньковським та Тетяною Бродецькою.

Вечір викликав чималий інтерес у студентів. Очевидно, після нього вони більше цікавитимуться французькою культурою, і вже напевне, пройнялись глибокою пошаною до французького народу.

С. РУДИЙ,

НА ЗНІМКАХ: студентка Г. Суханова читає вірші французького поета Роберта Дескоса. На знімку зверху — студенти В. Сіньковський і Т. Бродецька виконують інсценівку вірша французького поета Превера «Ранковий сніданок».

НЕЩОДАВНО в урочистій обстановці в приміщенні школи № 101 м. Одеси, де раніше була гімназія, відбулось відкриття меморіальної дошки.

На дошку занесені Є. А. Кирилов (фізик), Р. М. Волков (літературознавець), М. Ф. Болтенко (археолог).

На урочистому мітингу були присутніми представники партійних та громадських установ міста, вчені університету.

ВІДКРИТТЯ МЕМОРІАЛЬНОЇ ДОШКИ

Мітинг відкрив професор В. Федосеев.

Спадає завеса і присутні читають напис, викарбуваний на мармурі: «В цьому будинку (в минулому гімназії) в 1912 році працювали викладачами видатні діячі вітчизняної науки: Кирилов Є. А. (1883—1964) — фізик, лауреат Державної пре-

мії; Волков Р. М. (1885—1959) — літературознавець; Болтенко М. Ф. (1888—1959) — археолог та філолог».

Виступають вчені університету Ж. Броун, І. Цукерман, П. Каришковський з теплими спогадами про своїх вчителів.

Від колишніх вихованців гімназії виступив М. Машкович. На мітингу виступили родичі вчених — дочка професора Є. А. Кирилова, дочка та дружина М. Ф. Болтенка.

Потім виступила директор школи. Вона підкреслила, що відкриття меморіальної дошки в школі є великою честю і запевнила, що колектив школи докладе всіх зусиль, щоб гідно підхопити естафету своїх попередників.

В. ОНІЩУК.

НАЗВИ ДВОХ КЛАСІВ

ної партії» з цього приводу писали: «Наша епоха, епоха буржуазії... спростила класові протиріччя; суспільство все більше і більше розколюється на два великі ворожі табори, на два великі, що стоять один проти одного, класи — буржуазію і пролетаріат».

Слово «пролетар» — латинське. Утворилось воно від латинського слова «пролес», яке мало значення «діти, нащадки». Отже, первісне значення слова «пролетар» було таке: «людина, що не має нічого, крім дітей, нащадків». Однак уже в стародавньому Римі слово «пролетар» стало вживатись ще і як назва «представника нижчої незаможної верстви вільного населення».

В епоху зародження й дальшого розвитку капіталізму слово «пролетар» стало вживатись у французькій та інших європейсь-

ких мовах у значенні «людина, що не має власності і живе тільки з праці». Від слова «пролетар» у французькій мові утворилось слово «пролетаріат» як назва бідного класу народу.

В 40-х роках XIX ст. слова «пролетар, пролетаріат» зайшли з французької в російську та українську мови. До 70-х років XIX ст. ці слова в російській та українській мовах не мали точно окресленого значення. Так, В. Даль у «Словаре толкового живого великорусского языка» (1863-1866 гг.) до слів «пролетар» і «пролетаріат» наводить такі синоніми: а) «бобыль, бездомник, безземельний, бесприютный, захребетник», б) «со словие пролетарнев; бобыльство, бездомничество, безземелье, захребетничество». В періодичній пресі другої половини XIX ст. деякий час слово «пролетар» коментувалось ще так: 1) «неімущий», 2)

«бідняк», 3) «представник бідних шарів суспільства», 4) «представник бідного, що не має власності, класу».

З поширенням у Росії і на Україні ідей марксизму слова «пролетар», «пролетаріат» термінологізуються, тобто починають уживатись в одному точному значенні. Так, слово «пролетар» починає уживатись у значенні «найманий робітник, що не має власних засобів виробництва», а слово «пролетаріат» — як «клас найманих робітників, позбавлених власності на засоби виробництва і змушених продавати свою робочу силу капіталістам-експлуататорам».

В 40-х роках XIX ст. з французької в російську та українську мови заходять і слова «буржуа», «буржуазія». У французькій мові ці слова утворились на базі латинського слова «бургус» — «місто», російське — «город». Отже,

ОСІНЬ

Поети не тільки весні присвячують ніжні пісні. Оспівують осінь вони, Як чари казкові весні. Оспівують дні золоті, Співають про Жовтень-

весну,

Весну, що найперша в житті

Змінила п'ятьму навісню.

Про квіти-перлини краси, Про тих, хто оновлює

світ,

Як сонце в краплинах роси

Розсипало райдуги цвіт.

Як листя барвисті рої

Жене в далину вітровій,

Як сумно зітхають гаї,

Наряд осипаючи свій.

Про квітів холодні вогні,

Хмаринки — пташині

ключі,

Як променю теплі мечі

Іскряться у річці

на дні.

Осіній красі неземній

Співаю, щоб квітла вона.

То Жовтня Великого дні,

То людства довічна весна.

Ш. МОРАР.

назії виступив М. Машкович.

На мітингу виступили родичі вчених — дочка професора Є. А. Кирилова, дочка та дружина М. Ф. Болтенка.

Потім виступила директор школи. Вона підкреслила, що відкриття меморіальної дошки в школі є великою честю і запевнила, що колектив школи докладе всіх зусиль, щоб гідно підхопити естафету своїх попередників.

В. ОНІЩУК.

первісне значення слів «буржуа, буржуазія» — це «житель, жителі міста». Згодом ці слова дещо розширили своє значення й стали вживатись ще й у такому значенні — «представник чи представники середнього маеткового стану, що живуть у місті». В цей період порівняно часто вживались як синоніми до слів «буржуа», «буржуазія» в російській та українській мовах слова «міщанин», «міщани», тобто «жителі міста». Однак з розвитком капіталізму з розвитком класової боротьби між робітничим класом і експлуататорами за словами «буржуа», «буржуазія» в марксистській літературі закріплюється і поширюється таке значення: «представник (чи представники) панівного класу, що володіє (володіють) засобами виробництва і живе (живуть) на прибутки від експлуатації найманої праці, праці пролетаря (пролетаріату)».

Така в коротких рисах історія назв антагоністичних класів.

Доцент А. МОСКАЛЕНКО.